

UK V PRAZE, PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Provozní pokyn tajemníka č. 2/2015

č.j. 49/2015/T

PROVOZNÍ BEZPEČNOSTNÍ PŘEDPIS
PRO PRÁCE VE VÝŠKÁCH A NAD VOLNOU HLOUBKOU

Zpracoval: Ing. Irena Folprechtová - OZO v prevenci rizik

Odpovídá: Ing. R. Kühnel - tajemník fakulty

OBSAH

1	ÚČEL A PLATNOST	2
2	ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNÉHO PROVOZU	2
2.1	Bezpečnostní požadavky pro používání žebříků	2
2.2	Zajištění proti pádu předmětů a materiálu	3
2.3	Školení zaměstnanců	3
3	POVINNOSTI PRACOVNÍKŮ.....	4
4	ZAKÁZANÉ ČINNOSTI.....	4
5	ÚDRŽBA A KONTROLY	5
6	NÁVODY K POUŽÍVÁNÍ	5
7	ZJIŠTĚNÍ PŘÍČIN A ZDROJŮ ÚRAZŮ A OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ RIZIKA	5
8	ZHODNOCENÍ RIZIK	6
8.1	Technická rizika	6
8.2	Pracovní rizika	7
9	ZODPOVĚDNOST.....	7
10	ZÁVĚR.....	7

1 ÚČEL A PLATNOST

Tento bezpečnostní předpis byl zpracován ve smyslu požadavku bezpečnosti práce, na základě bezpečnostních a technických požadavků uvedených v ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, nařízení vlády č. 362/2005 Sb., který upravuje způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci na pracovištích, na nichž jsou zaměstnanci vystaveni nebezpečí pádu z výšky nebo pádu do volné hloubky.

Bezpečnostní předpis řeší problematiku práce na žebříku nebo krátkodobé práce ve výškách pro montážní činnost a úklidové práce.

Definice: Za práce ve výškách nebo nad volnou hloubkou jsou považovány práce:

- na pracovištích a přístupových komunikacích nacházejících se **v libovolné výšce nad vodou nebo nad látkami ohrožujícími v případě pádu život nebo zdraví osob** například popálením, poleptáním, akutní otravou, zadušením,
- na všech ostatních pracovištích a přístupových komunikacích, **pokud leží ve výšce nad 1,5 m** nad okolní úrovní, případně pokud pod nimi volná hloubka přesahuje 1,5 m.

Tento Bezpečnostní předpis platí pro výše uvedené pracovní činnosti a je závazný pro všechny zaměstnance Pedagogické fakulty UK v Praze, kteří pro tyto činnosti byli určeni a pro organizace, které se podílejí na případných opravách a údržbě.

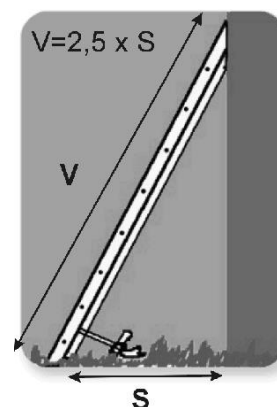
2 ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNÉHO PROVOZU

Práce ve výškách dle definice uvedené v bodu 1. bez souhlasu nadřízeného se zakazuje všem zaměstnancům, mimo jednoduché práce na žebříku podle dalších kapitol této směrnice. Nadřízený pracovník rozhodne, jak budou tyto práce provedeny. Toto ustanovení se týká také postupu při mytí oken, při kterém hrozí nebezpečí pádu z výšky podle tohoto bezpečnostního předpisu.

2.1 BEZPEČNOSTNÍ POŽADAVKY PRO POUŽÍVÁNÍ ŽEBŘÍKŮ

- Na žebříku mohou být prováděny jen krátkodobé, fyzicky nenáročné práce, při použití ručního náradí.
- Po žebříku mohou být vynášena nebo snášena jen břemena o hmotnosti do 15 kg.
- Žebříky používané pro výstup nebo sestup musí svým horním koncem přesahovat výstupní plošinu nejméně o 1,1 m, přičemž tento přesah lze nahradit pevnými madly nebo jinou pevnou částí konstrukce, za kterou se vystupující zaměstnanec může spolehlivě přidržet.
- Sklon žebříku nesmí být menší než 2,5 : 1, za příčlemi musí být volný prostor alespoň 0,18 m a u paty žebříku, ze strany přístupu, musí být zachován volný prostor alespoň 0,6 m.

Tabulka pro sklon žebříku – viz obr.	
V = délka žebříku (v metrech)	S = min. vzdálenost dolního konce (paty) od svislice z horního opěrného bodu (v metrech)
2	0,8
3	1,2
4	1,6
5	2,0

- Žebřík musí být vždy umístěn tak, aby byla zajištěna jeho stabilita po celou dobu použití, tzn. na stabilním, pevném, dostatečně velkém, nepohyblivém podkladu tak, aby příčně byly vodorovné.
- U přenosných žebříků musí být zabráněno jejich podklouznutí.
- Při práci na žebříku, kdy je výška chodidel 5 m nad úroveň okolního terénu, musí být tento zaměstnanec zajištěn proti pádu osobními ochrannými pracovními prostředky, tzn. zaměstnanec je např. vybaven bezpečnostním postrojem s lanem opatřeným tlumivkou a je ukotven na předem určené místo (určuje osoba odpovědná za práce ve výškách), které bezpečně zajistí stabilitu.
- Zaměstnavatel zajistí provádění prohlídek žebříků v souladu s návodem výrobce.

2.2 ZAJIŠTĚNÍ PROTI PÁDU PŘEDMĚTŮ A MATERIÁLU

- Pro uložení drobného materiálu, např. hřebíky, šrouby, musí být zaměstnanec vybaven vhodnou výstrojí nebo musí mít k tomu účelu upravený pracovní oděv.
- Nářadí a pracovní pomůcky, pokud jsou skladovány ve výškách, musí být po celou dobu zajištěny proti pádu, sklouznutí nebo shoení (během práce i po jejím ukončení).
- Prostor, nad kterým se pracuje a k povaze práce hrozí riziko pádu osob nebo předmětů, je nutno vždy bezpečně zajistit, a to vyloučením provozu, ohrazením ohroženého prostoru, dvoutyčovým zábradlím nebo zajištěním dozoru ohrožených prostorů po celou dobu ohrožení.
- Vzhledem k povaze práce na žebříku, případně krátkodobých prací, se stanovuje ochranný prostor 1,5 m při práci ve výšce od 3 do 10 m.

2.3 ŠKOLENÍ ZAMĚSTNANCŮ

- Zaměstnavatel, příp. jím pověřený vedoucí zaměstnanec (např. osoba odpovědná za práce ve výškách) zabezpečuje zaměstnancům v dostatečném rozsahu školení

o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci ve výškách a nad volnou hloubkou. Zejména pokud jde o práce ve výškách nad 1,5 m, kdy zaměstnanci nemohou pracovat z pevných a bezpečných pracovních podlah, které jsou zajištěny ochrannou konstrukcí na žebřících ve výšce nad 5 m.

- Zaměstnanci, kteří provádějí práce ve výškách nebo nad volnou hloubkou, musí být v rámci školení seznámeni s následujícími předpisy a pokyny:
 - zákon č. 262/2006 Sb., výňatky v platném znění,
 - nařízení vlády č. 101/2005 Sb., výňatky v platném znění,
 - nařízení vlády č. 378/2001 Sb., výňatky v platném znění,
 - nařízení vlády č. 362/2005 Sb., výňatky v platném znění,
 - technologický postup pro práce ve výškách,
 - návod výrobce pro používané žebříky a OOPP, seznámení s používáním.

3 POVINNOSTI PRACOVNÍKŮ

- Dodržovat zásady bezpečného chování na pracovišti v návaznosti na stanovené pracovní postupy pro práci ve výškách a na dodržení příslušných bezpečnostních předpisů pro danou oblast.
- Překontrolovat před použitím osobních ochranných pracovních prostředků jejich nezávadný stav a provozuschopnost.
- Při výstupu, sestupu a práci na žebříku musí být zaměstnanec obrácen obličejem k žebříku a v každém okamžiku musí mít možnost bezpečného uchopení a spolehlivou oporu.
- Před použitím žebříku musí obsluha překontrolovat jeho stabilitu, zda je postaven na stabilním, pevném a dostatečně velkém nepohyblivém podkladu tak, aby byly příčle vždy vodorovné.
- U přenosných žebříků překontrolovat protiskluzné zábrany proti podklouznutí, u dvojitých žebříků překontrolovat pevnost instalovaného řetízku nebo kování, které zabraňuje jeho nežádoucí rozevření.
- Na žebříku smí zaměstnanec pracovat jen v bezpečné vzdálenosti od jeho horního konce. U opěrného žebříku se považuje bezpečná vzdálenost chodidel nejméně 0,8 m, u dvojitého žebříku nejméně 0,5 m od horního konce.
- Při práci na žebříku, kdy zaměstnanec stojí chodidly ve výšce větší než 5 m, musí použít osobního ochranného pracovního prostředku proti pádu. Uvedený osobní ochranný prostředek poskytuje osoba odpovědná za práce ve výškách.

4 ZAKÁZANÉ ČINNOSTI

- Provádět zásahy do konstrukce žebříku.
- Provádět práce ve výškách za nepříznivých povětrnostních situací, nebo jestliže může být ohrožena bezpečnost a zdraví zaměstnance.
- Provádět práce, při nichž se používá nebezpečných nástrojů nebo nářadí, např. přenosné řetězové pily nebo ruční pneumatické nářadí.
- Vystupovat nebo sestupovat na žebřík, pokud na něm pracuje jiná osoba.

- Používat žebřík jako přechodový můstek, pokud k takovému použití není výrobcem určen.
- Používat přenosné dřevěné žebříky o délce větší než 12 m.
- Pracovat na žebříku v případech, kdy stojí chodidly ve výšce větší než 5 m, bez zajištění proti pádu osobními ochrannými pracovními prostředky.
- Používat volně nebo po kapsách uložený drobný materiál, jako např. hřebíky, šrouby nebo ruční nářadí, např. klíče, šroubovák, kladívko.
- Přetěžovat konstrukci nebo žebřík hmotností větší, než je stanovená průvodní dokumentací výrobce.
- Shazovat předměty nebo materiál, pokud není zajištěný bezpečný prostor proti vstupu cizích osob a pokud není zamezeno nadměrné prašnosti, hlučnosti popř. vzniku jiných nežádoucích účinků.
- Shazovat předměty a materiál v případě, kdy není možné bezpečně předpokládat místo dopadu, jakož ani předměty a materiál, které by mohly zaměstnance strhnout z výšky.

5 ÚDRŽBA A KONTROLY

- Před použitím žebříku je pracovník povinen překontrolovat jeho pevnost a tuhost z hlediska bezpečného použití.
- Osoba odpovědná za práce ve výškách a nad volnou hloubkou provádí prohlídku žebříků v souladu s návodem výrobce a stanoví jeho další používání.
- Odpovědná osoba dále zajišťuje dodržování stanovených termínů pro výměnu osobních ochranných pracovních prostředků.

Za provedení kontroly osobních ochranných pracovních prostředků a stavu žebříku před zahájením práce odpovídá zaměstnanec, který je pro práce ve výškách určený.

Za kontrolu stavu žebříku stanovenou výrobcem nebo 1 x ročně odpovídá vedoucí TPO.

6 NÁVODY K POUŽÍVÁNÍ

- Návody výrobce pro žebříky a dále pak i pro používání osobních ochranných pracovních prostředků jsou nedílnou součástí tohoto bezpečnostního předpisu.
- Návody výrobce pro žebříky a dále pak i pro používání osobních ochranných pracovních prostředků jsou povinnou součástí školení podle tohoto bezpečnostního předpisu.

7 ZJIŠTĚNÍ PŘÍČIN A ZDROJŮ ÚRAZŮ A OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ RIZIKA

Postup k dosažení a opatření snížení rizika a jeho posouzení:

- určení mezních hodnot zařízení a identifikace nebezpečí,
- odhad a zhodnocení rizika,

- bezpečnost zařízení a stanovení rizik jeho provozování,
- cílem je: snížení rizika technické poruchy nebo vzniku pracovního úrazu pádem z výšky.

Při posuzování rizik se vychází z těchto faktorů:

- analýza rizik:
 - určení mezních hodnot zařízení a fáze životnosti žebříků a OOPP,
 - rozsah předpokládaného používání,
 - úroveň zácviku, schopnost obsluhy,
 - ohrožení jiných osob.
- identifikace nebezpečí:
 - provoz zařízení – technická rizika – jejich výskyt,
 - způsob obsluhy – pracovní rizika.

Odhad rizika:

- Riziko spojené s jednotlivými situacemi nebo technologickým postupem vychází z kombinace prvků:
 - závažnost škody,
 - četnost a doba trvání ohrožení osob,
 - technické a lidské faktory – uvědomění si možných rizik – osoby kvalifikované,
 - schopnost osob uvědomovat si možná pracovní a technická rizika.
- Osoby, které obsluhují zařízení, jsou seznámeny s možnými riziky i s prevencí těmto rizikům předcházet v rámci periodického školení.

Lidské faktory:

- Vzájemné působení mezi osobami:
 - psychologické hledisko,
 - znalost obsluhovat dané zařízení,
 - tendence k odchýlení od stanovených zásad pro obsluhu, údržbu, zjednodušování práce nebo neprovedení předepsaných úkonů,
- Selhání lidského faktoru nelze zcela vyloučit, bude však prováděna důsledná kontrola dodržování stanovených pracovních postupů.
- Porušení zásad bezpečnosti bude posuzováno jako porušení § 106 Zákoníku práce.

8 ZHODNOCENÍ RIZIK

8.1 TECHNICKÁ RIZIKA

Nejčastějšími zdroji úrazů jsou:

- špatný technický stav žebříků,
- nekompletní nebo nefunkční osobní ochranné pracovní prostředky,
- nedodržení stanovených podmínek uvedených v pracovním (technologickém) postupu pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou (např. ukotvení pracovníka) – riziko pádu,

- používání nebezpečných nástrojů nebo nářadí na žebříku – riziko úrazu od technického zařízení,
- chybějící protiskluzná ochrana nebo řetízek proti nežádoucímu rozevření žebříku – riziko podklouznutí a pádu,
- nezajištění kontroly stavu technického zařízení (žebříku nebo ručního nářadí),
- neprovádění pravidelné předepsané kontroly OOPP před zahájením práce.

8.2 PRACOVNÍ RIZIKA

Nejčastějšími příčinami úrazů jsou:

- nezajištění stability žebříku při práci ve výškách – riziko pádu,
- shazování předmětů do prostoru, který není zabezpečen – riziko poranění osob,
- nedodržení stanoveného sklonu žebříku – riziko pádu,
- přetěžování žebříku – riziko deformace žebříku a následného pádu,
- nedodržení zásad stanovených výrobcem,
- nedodržení pracovních postupů pro práce ve výškách a nad volnou hloubkou.

Eliminace výše uvedených rizik:

- zajištění bezpečného provozu,
- zakázané činnosti,
- údržba, kontroly, opravy.

9 ZODPOVĚDNOST

Zodpovědnost za dodržování tohoto bezpečnostního předpisu je delegována na osobu odpovědnou za provádění práce ve výškách a nad volnou hloubkou – vedoucího zaměstnance.

10 ZÁVĚR

S tímto bezpečnostním předpisem musí být prokazatelně seznámeni všichni zaměstnanci v rámci školení a jejich znalosti musí být ověřeny.

Bezpečnostní předpis pro práci ve výškách a nad volnou hloubkou je závazný dnem vydání.

V Praze dne 13.7. 2015

Ing. Roman Kühnel, v.r.
tajemník fakulty

